

ÖZEL CEZA HUKUKU
Cilt IV
Malvarlığına Karşı Suçlar
(TCK m. 141-169)

Prof. Dr. Köksal BAYRAKTAR
Prof. Dr. Ali Kemal YILDIZ
Doç. Dr. Eylem AKSOY RETORNAZ
Doç. Dr. Güçlü AKYÜREK
Doç. Dr. Ali Hakan EVİK
Doç. Dr. Zeynel T. KANGAL
Doç. Dr. Pınar MEMİŞ KARTAL
Doç. Dr. Hasan SINAR
Doç. Dr. Vesile SONAY EVİK
Dr. Öğr. Üy. Sinan ALTUNÇ
Dr. Öğr. Üy. Asuman AYTEKİN İNCEOĞLU
Dr. Öğr. Üy. Gülşah BOSTANCI BOZBAYINDIR
Dr. Öğr. Üy. Barış ERMAN

Bu Cildin Yazarları

Prof. Dr. Köksal BAYRAKTAR	Malvarlığına karşı suçların genel özellikleri Mala zarar verme
Prof. Dr. Ali Kemal YILDIZ	Hırsızlık Yağma
Doç. Dr. Eylem AKSOY RETORNAZ	Şirket ve Kooperatifler Hakkında Yanlış Bilgi
Doç. Dr. Güçlü AKYÜREK	Bilgi Vermeme
Doç. Dr. Vesie SONAY EVİK	Suç Eşyasının Satın Alınması veya Kabul Edilmesi
Doç Dr. Ali Hakan EVİK	Hileli İflas Taksirli İflas
Doç. Dr. Zeynel T. KANGAL	Dolandırıcılık
Doç Dr. Pınar MEMİŞ KARTAL	Karşılıksız Yararlanma
Doç Dr. Hasan SINAR	Hakkı Olmayan Yere Tecavüz
Dr. Öğr. Üy. Sinan ALTUNÇ	Bedelsiz Senedi Kullanma
Dr. Öğr. Üy. Asuman AYTEKİN İNCEOĞLU	Güveni Kötüye Kullanma
Dr. Öğr. Üy. Gülşah BOSTANCI BOZBAYINDIR	Kaybolmuş Eşya Üzerinde Tasarruf
Dr. Öğr. Üy. Barış ERMAN	İbadethanelere ve Mezarlıklara Zarar Verme

Bu ciltteki yazılara yapılacak yollamaların (atıfların - referansların) şu şekilde olması önerilir:

Yazar Soyadı, Adı, Suç başlığı, Özel Ceza Hukuku, c. IV, Malvarlığına Karşı Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.

karşılık dolandırıcılık suçunun TCK md. 158'deki nitelikli unsurları bakımından uzlaştırma usulüne başvurulamaz. Ancak fail ile mağdur arasında TCK md. 167/2'de belirtilen akrabalık ilişkisi varsa, dolandırıcılık suçunun soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete tabi olacağından, aynı zamanda uzlaştırma usulüne de tabidir.

Dolandırıcılık suçunun basit hâlinin (TCK md. 157) ve daha az ceza verilmesini gerektiren nitelikli hâlinin (TCK md. 159) kovuşturmasında asliye ceza mahkemeleri madde bakımından yetkilidir. Buna karşılık dolandırıcılık suçunun TCK md. 158'deki nitelikli unsurları, cezanın miktarına bakılmaksızın, ağır ceza mahkemelerinin madde bakımından yetkisine girmektedir (5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun md. 12). Bununla birlikte 5411 sayılı Bankacılık Kanunu md. 164, bir işbölümü bakımından yetki kuralı getirmektedir. Buna göre, bankacılık faaliyeti çerçevesinde işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu ile bu suçun işlenmesi amacına yönelik örgüt kurma, yönetme veya örgüte üye olma suçunun kovuşturması Hâkimler Savcılar Kurulu tarafından belirlenen ağır ceza mahkemelerinde yapılacaktır. Buradaki bankacılık faaliyeti çerçevesinde işlenen nitelikli dolandırıcılık suçu ifadesinden, dolandırıcılık suçunun banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanılması suretiyle (TCK md. 158/1-f) ve banka veya kredi kurumlarınca tahsis edilmemesi gereken bir kredinin açılmasını sağlamak maksadıyla (TCK md. 158/1-j) işlenmesini anlamak gerekir.

Dolandırıcılık suçunun (TCK md. 157-158) işlendiğine ve bu suçtan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hâllerde şüpheli veya sanığa ait taşınmazlara, hak ve alacaklara elkonulması koruma tedbiri uygulanabilir (CMK md. 128).

Hileli davranışlarla aldatılan kişi (mağdur) ile malvarlığında zarar meydana gelen kişi (suçtan zarar gören) farklı olduğunda, her ikisinin de kamu davasına katılma hakkı bulunmaktadır (CMK md. 237).

TCK md. 167/1'de şahsî cezasızlık sebebi gerçekleştiği takdirde, Cumhuriyet savcısı takdirlik (maslahata uygunluk) ilkesi gereğince iddianame düzenlemek yerine kovuşturmaya yer olmadığı kararı verebilir (CMK md. 171/1).

YAYIN NO: 990

ÖZEL CEZA HUKUKU - CİLT IV:

Malvarlığına Karşı Suçlar (TCK m. 141-169)

Köksal BAYRAKTAR / Ali Kemal YILDIZ / Eylem AKSOY RETORNAZ

Güçlü AKYÜREK / Ali Hakan EVİK / Zeynel T. KANGAL / Pınar MEMİŞ KARTAL

Hasan SINAR / Vesile SONAY EVİK / Sinan ALTUNÇ

Asuman AYTEKİN İNCEOĞLU / Gülşah BOSTANCI BOZBAYINDIR

Barış ERMAN

ISBN 978-605-7542-36-6

1. BASKI - İSTANBUL, EKİM 2018

© **ON İKİ LEVHA YAYINCILIK A. Ş.**

Adres Prof. Nurettin Mazhar Öktel Sokak No: 6A Şişli / İSTANBUL

Telefon (212) 343 09 02

Faks (212) 224 40 02

Web www.onikilevha.com.tr

E-Posta bilgi@onikilevha.com.tr

f facebook.com/onikilevha

t twitter.com/onikilevha

Baskı/Cilt Berdan Matbaa - Sadık Daşdögen
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi
C. Blok No: 215/216 Topkapı / İstanbul
Tel: (212) 613 12 11
Sertifika No: 12491

KAYBOLMUŞ VEYA HATA SONUCU ELE GEÇMİŞ EŞYA ÜZERİNDE TASARRUF

KAYNAKÇA:

Ayan Mehmet, Eşya Hukuku I, 13. bs., Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016. **Bakıcı** Sedat, Ceza Hukuku Özel Hükümleri 1, Adalet Yayınevi, Ankara, 2008. **Centel** Nur - **Zafer** Hamide - **Çakmut** Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, c. 1, 4. bs., Beta Yayınevi, 2017. **Dönmezer** Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 17. bs., Beta Yayınevi, İstanbul, 2004. **Gözübüyük** A.Pulat, Emniyeti Kötüye Kullanma, Ankara Barosu Dergisi, sy. 5, 1973. <http://www.ankarabarusu.org.tr/Siteler/1944-2010/Dergiler/AnkaraBarosuDergisi/1973-5.pdf> (Erişim Tarihi: 17.07.2018). **Nomer** Haluk N., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 13. bs., Beta Yayınevi, 2013. **Oğuzman** Kemal - **Seliçi** Özer – **Oktay Özdemir** Saibe, Eşya Hukuku, 15. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul, 2012. **Özbek** Veli Özer - **Doğan** Koray - **Bacaksız** Pinar - **Tepe** İlker, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 12. bs., Seçkin Yayınevi, 2017. **Ünal** Mehmet - **Başpınar** Veysel, Şekli Eşya Hukuku, 9. bs., Savaş Yayınevi, Ankara, 2017.

I. GENEL OLARAK

A. YTCK İLE ETCK KARŞILAŞTIRMASI

Türk Ceza Kanunu, İkinci Kısım Onuncu Bölüm’de yer alan “Malvarlığına Karşı Suçlar”dan biri olarak kaybolmuş veya hataen ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçu 160. maddede ihdas edilmiştir. Buna göre;

Madde 160- Kaybolmuş veya Hata Sonucu Ele Geçmiş Eşya Üzerinde Tasarruf

(1) Kaybedilmiş olması nedeniyle malikinin zilyedliğinden çıkmış olan ya da hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin, malik gibi tasarrufta bulunan kişi, şikayet üzerine, bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Madde ile kaybolmuş ya da hataen ele geçirilmiş malı bulan kimseye bu durumu yetkili makamlara bildirme yükümlülüğü getirilmektedir. Bulunmuş eşyaya ilişkin bildirim nasıl yapılacağı Türk Medeni Kanunu'nun 769. maddesinde yer almaktadır. Buna göre, kaybedilmiş şeyi bulan kimsenin, malı sahibine, sahibi bilinmiyorsa kolluğa ya da köylerde muhtara bildirmek veya araştırma yapmak ve gerektiğinde ilan etme zorunluluğu vardır. Bu bildirim, eşyanın bulunduğu yer, zaman, eşyanın özellikleri gibi etkenlere göre belirlenecektir¹. Ancak bulunan şeyin değerli olması halinde bunu her halükarda kolluğa veya muhtara bildirilme zorunluluğu bulunmaktadır. TMK m. 770'e göre, korunması aşırı gideri gerektiren veya çabuk bozulabilir bir nitelik taşıyan ya da kolluk kuvvetleri veya kamu kurumu tarafından bir yıldan fazla saklanan bulunmuş eşya satılabilir. Satış, gerektiğinde önceden ilân edilerek açık artırma yoluyla yapılır.

ETCK 511. maddede kaybolmuş veya hata sonucu ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf suçu düzenlenmiştir. Buna göre;

"1 - Kaybolmuş bir şeyi bulup ta bulunmuş eşyanın mülkiyetini iktisap hakkında Kanunu Medenide yazılı ahkama riayet etmeksizin temellük iddiasına kıyam eyliyen, -

2 - Başkasına ait olup ta bir hata veya tesadüf neticesi olarak eline geçen bir malda mülkiyet iddia eden, kimseler mutazarrırın şikayeti üzerine bir seneye kadar hapse ve yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkum olur. Eğer mücrimin bu eşya sahibi kim olduğunu bildiği tahakkuk ederse ceza iki seneye kadar uzar."

ETCK m. 511'deki suç düzenlenmektedir; bunlardan ilki kaybolmuş şeyi mal edinme, ikincisi ise bir sebeple ele geçen mal üzerinde mülkiyet iddiasıdır². ETCK, kaybolmuş mal üzerinde nasıl tasarrufta bulunulacağı hususunda 743 sayılı Medeni Kanun'un 693, 695 ve 698. maddelerine atıfta bulunmaktadır³. Medeni Kanun'daki bu kurallara uyulmaksızın, bulunan mal üzerinde malik gibi tasarrufta bulunmak cezalandırılmıştır.

¹ Özbek - Doğan - Bacaksız - Tepe, 724.

² Gözübüyük, 885.

³ Dönmezer, 527.

Failin, kasten başka bir kimsenin kaybolmuş malını bulup da bu kurallara aykırı surette mal edinmesi hali 1. fıkradaki suç tipini oluşturmakta idi.

B. KORUNAN HUKUKİ YARAR

Suçla korunan hukuki yarar, kişilerin mülkiyet hakkıdır. Kişiler, mülkiyet hakkına bağlı olarak birtakım tasarruflarda bulunma hakkı da elde etmektedir ve malın kaybolması ya da başkasının eline geçmesi ile bu haklarını kullanamaz hale gelmektedir. Bu hakkını kaybeden sadece malın maliki değil, aynı zamanda malın hukuka uygun olarak zilyetliğini devralmış olan kişilerdir. Bu nedenle, kanunda her ne kadar malikten bahsetmekteyse de suçun mal üzerinde tasarrufta bulunma hakkına sahip olan kişilerin de tasarruf hakkını koruma altına aldığını, bu sayede hem mülkiyet hem de zilyetliğin kullanılmasına olanak sağlayan hakları koruma altına aldığı doktrinde de ifade edilmektedir⁴. Medeni Kanun 985. maddesine göre taşınırın zilyedi onun maliki sayılır. Mülkiyet karnesi olarak ifade edilen bu karineden dolaysız zilyetler yararlandığı gibi dolaylı zilyetler de yararlanır⁵.

II. SUÇUN UNSURLARI

A. MADDİ UNSUR

1. Fail

Suçun faili, ilk fıkra bakımından sahibinin zilyetliğinden çıkan ve kaybolan eşyayı bulmasına rağmen bunu sahibine iade etmeyen ya da yetkililere bulunmuş eşya hakkında bilgi vermeyen ve bunun üzerinde malikmiş gibi tasarrufta bulunan kimsedir. İkinci fıkra bakımından ise fail, hata sonucu ele geçirilen eşyayı sahibine iade etmeyen ya da yetkililere bulunmuş eşya hakkında bilgi vermeyen ve bunun üzerinde malikmiş gibi tasarrufta bulunan kimsedir. Sahibi bilinen veya sahibinin de unuttuğu eşyalar kaybolmuş eşya sayılmayacağından, bunlar üzerinde

⁴ Centel - Zafer - Çakmut, 574.

⁵ Oğuzman - Seliçi - Oktay Özdemir, 101.

gerçekleştirilecek tasarruflar bakımından hırsızlık ya da güveni kötüye kullanma gibi başka suçlar gündeme gelecektir.

2. Mağdur

Mağdur, zilyetliğindeki malı kaybolan maliktir. Malik, malın zilyedi olmalıdır. Malın zilyetliğini devreden malik hakkında bu suç işlenemez. Mağdur malını kaybetmeli ve kaybettiği malın nerede olduğunu da bilmemelidir. Aksi durumda kaybolmuş eşyadan bahsedilemeyeceğinden TCK 160. maddedeki suç oluşmaz, ancak diğer suç tipleri gündeme gelebilir.

3. Suç Konusu

Suçun konusu mülkiyete tabi olan ancak kaybolarak zilyetlikten çıkmış veya hataen başkasının eline geçmiş eşyadır. Kaybolan ve başkasının eline geçen maldan bahsedildiğinden, suça konu malın taşınır eşya olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Aşağıda yer alan hareket ve netice başlığı altında, bir eşyanın kaybolmuş veya hataen ele geçirilmiş sayılabilmesi için hangi unsurların gerektiği Medeni Hukuk normlarına da değinilmek suretiyle çözümlenecektir.

4. Hareket

Suçu oluşturan hareket, failin, malikin zilyetliğinden çıkmış bulunan ya da hata neticesinde malı ele geçirilen eşya üzerinde tasarrufta bulunmasıdır. Maddede iki ayrı hareket bulunmaktadır.

a. Kaybedilmiş olması nedeniyle malikin zilyedliğinden çıkmış olan eşya üzerinde tasarrufta bulunmak

TCK m. 160'ın oluşabilmesi için malın kaybolması suretiyle malikin zilyetliğinden çıkması gerekmektedir. Malikin zilyetliğinden çıkmış ve nerede olduğu bilinmeyen 'kaybolmuş' malı bulan kişi, eşyayı sahibine geri vermemişse veya yetkili mercilere bildirmemişse bu madde ile cezalandırılacaktır. Bir malın ne zaman ve hangi koşullarda zilyetlikten çıktığı ve kaybolduğu Medeni hukuk hükümlerine göre değerlendirilmelidir. Bu

nedenle öncelikle zilyetliğin ne olduğu, nasıl kazanılıp kaybedildiğine kısaca değinmemiz gerekmektedir. Zilyetlik, eşya üzerindeki fiilî iktidarı ifade etmektedir. Bu iktidarın şahıs ile eşya arasındaki her türlü ilişkiden soyut olması, zilyetliği mülkiyet veya diğer aynı veya şahsi haktan farklı bir kavram olarak eşya üzerindeki maddi ve fiilî etkide bulunma gücü ve iktidarı haline getirmektedir⁶. Eşya üzerinde doğrudan doğruya, maddi ve fiilî iktidarın bulunmadığı durumlarda da zilyetlik bulunabilmektedir. Örneğin, unutulmuş eşya bakımından, eşyayı nerede unuttuğu veya kaybettiğini zilyet öngörebiliyor, hatırlayabiliyor ise zilyetlik devam etmektedir. Bu durumda hala eşyanın fiilî hâkimiyet alanında olduğu kabul edilmektedir. Ancak unutulmuş ya da kaybedilen yerin çerçevesi, sınırı belirlenemiyor; bir başka ifadeyle hiçbir şekilde hatırlanamıyor ise fiilî hâkimiyet alanından ve neticesinde zilyetlikten çıkmış olur. Kaybedilen eşyanın, sahibi tarafından aktif olarak kullanılıp kullanılmaması önemli değildir. Kişinin malik olmasından ayrı olarak, hiç kullanmadığı bir eşya üzerinde zilyetliği devam eder.

aa. Zilyetliğin Unsurları

Zilyetliğin oluşması için iki unsurun bir arada bulunması gerekmektedir. Bunlar fiilî hâkimiyet unsuru ve zilyetlik iradesidir. Bunlar zilyetliğin maddi ve manevi unsurları olarak da kabul edilmektedir. Fiilî hâkimiyet, eşyayı fiilen el altında bulundurmaktan daha geniş bir anlama sahiptir. Örneğin, taraflar arasındaki sözleşmesel ilişkiye binaen birden fazla kişinin bulunduğu zilyetlik ilişkilerinde her ne kadar eşya fiilen el altında olmasa da fiilî zilyetlik iradesi hala devam etmektedir. Örneğin, evini kiraya veren fiilî hâkimiyet ve güce sahip olmasa da zilyet olarak kalmaya devam etmektedir. Zira, ev sahibinin iradesi hala zilyet olma yönündedir. Kira konusu eşyayı fiilî hâkimiyet altında tutan kiracı da zilyettir. Bu durumda iki zilyet bulunmaktadır. Zilyetlik; gerek malik gerekse zilyet olan kimselerin durumları ile hem rehin veren ve rehin alan kimselerin durumları, hem de eşyası çalınan ile eşyayı çalınanın durumları gibi farklı fiilî durumu bir arada kapsamaktadır. Bu nedenle zilyetliğin tanımı kesin olarak yapılamamakla birlikte, zilyetlik bir şeyde fiilî hâkimiyeti ele geçirmeyi ve onu elde tutup kaybetmemeyi ifade eder⁷.

⁶ Ünal - Başpınar, 91.

⁷ Ünal - Başpınar, 95.

Fiilî hakimiyet eşya ile şahıs arasındaki hakimiyetin belirlenmesinde rol almaktadır. Fiilî hakimiyet için maddi bağıllık sıkı surette olabileceği gibi her durumda sıkı ve kesin olması gerekmemektedir. Bu hakimiyet eşyanın niteliği ve nevi ile ve genel hayat tecrübeleri ile belirlenebilecektir. Örneğin, uçakla seyahatte teslim edilen bagajda yahut kapıda duran araç üzerinde, genel hayat tecrübelerine göre fiziki varlığımıza çok yakın ya da hemen yanında bulunmasa dahi zilyetlik şartı olan fiilî hakimiyet sağlanmaktadır⁸. Bazı durumlarda tam tersine fiziki yakınlık mutlaka zilyetliğe neden olan fiilî hakimiyetin var olduğu anlamına gelmemektedir. Lokantada yenilen yemeğin konulduğu tabak, çatal gibi ürünler ya da mağazada üzerine giyilip denenen kıyafetler bakımından fiziki yakınlık gerçekleşse bile fiilî hakimiyet bulunmamaktadır. Doktrinde hakim olan görüşte fiilî hakimiyet için eşyanın mutlaka el altında bulundurulmasına gerek olmadığı yönündedir. Fiziki hakimiyet altında bulunmasa dahi kişi bir şeyden doğrudan ya da dolaylı olarak yararlanabiliyorsa, üzerinde tesiri var ise, yabancılardan uzak tutabiliyorsa, bu durum o şeye fiilen hakim olunduğu anlamına gelmektedir. Zilyedin eşya üzerinde belirli bir hareket serbestisi bulunmalıdır⁹. Eşya üzerinde fiilî hakimiyetin başkası aracılığı ile kullanılması da zilyetliğe engel değildir¹⁰.

Kişi ile eşya arasında var olan bağıllığın belli bir süre devamlılık arz etmesi gerekmektedir. Devamlılık, eşyanın çeşidi, kullanım şekli ve durumu ile bağlantılı izah edilebilir. Buna göre, eğer bir kimse bir şeye geçici olarak fiilen hakim ise o kimse zilyet değildir. Geçici veya tesadüfi nitelik taşıyan yakınlıklar zilyedin varlığı için yeterli sayılmamaktadır¹¹. Yukarıda verilen örnekte olduğu gibi, lokantada yenilen yemeğin konulduğu tabak, çatal gibi ürünler ya da mağazada üzerine giyilip denenen kıyafetler bakımından fiziki yakınlık gerçekleşse bile geçici olarak fiilen hakimiyet bulunmaktadır¹². Bazı durumlarda ise Medeni Kanun fiilî hakimiyetin geçici olarak kesintiye uğramasının devamlılığa etkisi olmadığını ifade etmiştir. Buna göre, fiilî hâkimiyetin geçici nitelikteki sebeplerle kulla-

⁸ Ayan, 69.

⁹ Ayan, 69.

¹⁰ Ünal - Başpınar, 98.

¹¹ Ayan, 69.

¹² Ünal - Başpınar, 99.

nılmaması veya kullanma olanağının ortadan kalkması zilyetliği sona erdirmez. (MK m. 976) Hiçbir hakka dayanmaksızın da bir eşya üzerinde zilyetliğe yol açan fiilî hâkimiyet kurulabilir ya da başta hakka dayanan zilyetlik daha sonra geçersiz hale gelerek haksız zilyetliğe dönüşebilir. Zilyetliğin kurulabilmesi için bir hakkın varlığı şart koşulmamıştır. Bu duruma haksız zilyetlik denir. Hırsızın zilyetliği buna örnek verilebilir¹³.

bb. Zilyetliğin İktisabı

Fiilî hâkimiyetin ve zilyetlik iradesinin kullanılabilmesi için eşyanın iktisap edilmesi gerekmektedir. Zilyetliğin iktisap çeşitlerinden biri aslen iktisaptır. Bir kimse başka birinin rızasının bulunup bulunmadığına bakılmaksızın bir eşya üzerinde fiilî hâkimiyetini zilyet olma maksadıyla tek taraflı olarak kurduğu takdirde, o kimse bu eşya üzerinde zilyetliği aslen iktisap etmiş olmaktadır. Eşya üzerinde daha önce bir başkasının zilyetliğinin bulunup bulunmaması aslen iktisap için önem arz etmemektedir.

Zilyetlik, ilgilinin tek taraflı irade ve fiilî neticesinde iktisap edilmektedir. Medeni Kanun m. 769 vd. düzenlenen bulma da aslen iktisap yollarından biridir. Medeni Kanun m. 769'a göre bulunmuş eşyanın üzerinde mülkiyetin kazanılması için bazı şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Medeni Kanun'a göre, bulunan eşya sahipsiz bir mal olmamalıdır. Aksi takdirde sahiplenme yoluyla kazanma gerçekleşmiş olur. Ancak eşyayı bulan bunu sahipsiz zannetmişse ve gerçekte eşya sahipsiz değilse bulunmuş eşya üzerinde mülkiyetin kazanılması için MK m. 769'daki şartlar sağlanamayacağından eşyanın mülkiyeti kazanılamaz ve malike karşı sorumluluk bulanın niyetine göre değişir. Örneğin, zilyet, bunun sahipsiz olduğu yönündeki kanaati bakımından iyi niyetli ise, bir başka deyişle sahipsiz sanması yönünde mazur ise iyi niyetli zilyettir ve eşyanın mülkiyetini ancak zamanaşımı ile kazanabilir; aksi yönde ise kötü niyetli zilyettir ve malı iade etmesi gereklidir¹⁴. Bir diğer unsur eşyanın oturulan bir evde veya kamu hizmeti görülen bir yerde bulunmuş olmamasıdır. Aksi takdirde eşya bu yerlerden birinde bulunmuş ise eşyayı bulan kimse bunu ev sahibine veya kiracısına yahut kamu hizmeti görülen yerdeki görevlilere

¹³ Ünal - Başpınar, 137

¹⁴ Oğuzman - Seliçi - Oktay Özdemir, 754.

teslim etmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüklerini yerine getirmez ise eşyanın mülkiyetini kazanamaz¹⁵. Eşyayı bulan bazı yükümlülükleri de yerine getirmiş olmalıdır. Örneğin, sahibini biliyorsa sahibine bildirimde bulunmalıdır, eşya değerli bir eşya ise kolluğa bildirmelidir. Medeni Kanun m. 769'daki yükümlülüklerini yerine getiren kimse, bulduğu malın başkasına ait olduğunu bilerek hareket ettiği ve başkası için zilyet olduğu için artık kötü niyetli sayılmaz ve beş yıl içinde malın da maliki çıkmaz ise eşyayı bulan kimse eşyanın mülkiyetini kazanır¹⁶. Eşyanın kötü niyetle iktisabı da mümkündür. Örneğin çalınan, gasp edilen eşya üzerinde de zilyetlik aslen ancak kötü niyetli iktisap edilmiş olur¹⁷.

cc. Zilyetliğin Kaybı

Suçun oluşabilmesi için malikin malın zilyetliğini kaybetmesi gerekmektedir. Zilyetliğin irade ve irade dışı kaybı mümkündür. Medeni Kanun m. 778; taşınır mülkiyetin, malik tarafından terkedilmedikçe veya başkası tarafından kazanılmadıkça yalnız zilyetliğin kaybıyla sona ermeyeceğini belirtmektedir. Terk yoluyla kayıp, zilyedin, bu iradesine son vermek niyetiyle eşyayı fiilî hâkimiyetinden sürekli ve kesin bir şekilde çıkarmasıdır. Fiilî hakimiyetten çıkarma terk iradesiyle yapılmalıdır. Zilyetlik devri ile de zilyetlik el değiştirir. Zilyetlik irade dışında da kaybedilebilir. Bu halde zilyedin, terk veya devir niyeti olmadan eşya üzerinde fiilî hakimiyeti kesin ve sürekli bir biçimde kaybedilir. Eşyanın kaybı, çalınması, doğa olayları neticesinde ortadan kaybolması gibi durumlarda zilyetlik irade dışı kaybedilmiş olur. Fiilî hakimiyetin irade dışı kaybedildiği durumlarda zilyetlik de sona ermektedir. Örneğin, eşyasını okulda, evde unutan kimsenin eşya üzerindeki fiilî hâkimiyeti böyledir¹⁸. Hızlı giden bir otomobilin camından uçarak düşen bir cüzdan, kamyon kasasından düşen paket nerede ve ne zaman düştüğü bilinmediğinden kaybolmuş sayılmaktadır.

¹⁵ Oğuzman - Seliçi - Oktay Özdemir, 755.

¹⁶ Oğuzman - Seliçi - Oktay Özdemir, 756.

¹⁷ Ünal - Başpınar, 139.

¹⁸ Ünal - Başpınar, 167.

dd. Unutulan Eşya - Kaybedilen Eşya Ayırımı

Eşya üzerinde doğrudan doğruya, maddi ve fiili iktidarın bulunmadığı durumlarda da zilyetlik bulunabilmektedir. Özellikle unutulan eşya bakımından bu durum ortaya çıkar. Unutulan eşya ile kaybolan eşya birbirinden farklı kavramlardır. Unutulan eşya bakımından, eşyanın nerede unutulduğu veya kaybedildiği zilyet tarafından öngörülebiliniyor ise zilyetlik devam etmektedir. Bu durumda eşyanın hala fiili hâkimiyet alanında olduğu kabul edilmektedir. Ancak unutulan ya da kaybedilen yerin çerçevesi, sınırı belirlenemiyor, bir başka ifadeyle hiçbir şekilde hatırlanamıyor ise eşya fiili hâkimiyet alanından ve neticesinde zilyetlikten çıkmış olur. Bu eşyaya ulaşılması imkansız ise artık kaybedilmiş eşya sayılacaktır¹⁹. Bu nedenle eşyanın unutulması terk sayılmamaktadır. Zilyedin elinden çıkan eşyayı aramak için hemen faaliyete geçmesi, hal ve hareketleriyle onu tekrar iktidar sahasına geçirmek istediği anlaşılan hallerde zilyetlik kaybedilmemiştir²⁰. Mağdur eşyasını ziyarete gittiği arkadaşında, kütüphanede, işyerinde, mağazada, kafede unutmuş fakat orada bıraktığını hatırlayarak gitmiş ancak malı geri verilmemişse bu eşya kaybedilmiş eşya olmayacağından hırsızlık suçu oluşacaktır. Yargıtay, mağdur tarafından işyerinde unutulan cep telefonundan failin faydalanmak amacıyla alıp götürmesi olayında eylemin hırsızlık suçuna sebebiyet verdiğine kanaat getirmiştir²¹.

Başka bir durum da kaybolduğu sanılan eşyadır. Kaybolduğu sanılan eşya, sahibinin egemenlik alanında ise malik nerede olduğunu bilmeseyse bile kaybolmuş eşya değildir. Eşyanın kaybolmuş sayılması için zilyedin egemenliğinden ve denetiminden çıkmış olması ve nerede olduğunun bilinmemesi gerekmektedir. Mağdur cüzdanını evinin bahçesinde ya da evin içinde düşürmüş fakat bunu bilmeyip kaybolduğunu zannediyorsa da bu cüzdan kaybedilmiş mal değildir ve cüzdanı alan kimse hırsızlık suçunu işlemiş olur²². Eşyanın, mağdurun egemenlik alanından çıkmış olsa dahi yerinin bilindiği, ulaşma ve tekrar geri alma olanağının bulunduğu durumlarda eşya kaybolmuş sayılmayacaktır²³.

¹⁹ Bakıcı, 840.

²⁰ Ayan, 191.

²¹ Yar. 11. CD., E. 2005/10841, K. 2007/5589, T. 19.9.2007; Bakıcı, 861.

²² Bakıcı, 839.

²³ Centel - Zafer - Çakmut, 575.

Fail, malın malikini biliyorsa mal kaybolmuş mal sayılmayacaktır. Yargıtay, kahvehanede arkadaşı olan mağdurun düşürdüğünü bildiği ve içerisinde adının da yazdığı sürücü belgesi olan cüzdanda bulunan paraları harcayan fail hakkında hırsızlık suçunun oluştuğuna hükmetmiştir²⁴. Mağdurun, lavaboya gittiği esnada içerisinde nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, para, çek ve çeşitli kartvizitlerin bulunduğu cüzdanını lavaboda unuttuğu, kısa süre sonra geri döndüğü ancak cüzdanını bulamadığı olayda Yargıtay, '... Mağdurun, lavaboya gittiği esnada içerisinde nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, para, çek ve çeşitli kartvizitlerin bulunduğu cüzdanını lavaboda unutması, kısa süre sonra geri döndüğünde cüzdanını bulamaması, aynı lavaboya gelen sanığın suça konu cüzdanı alması, içerisinde bulunan parayı harcaması, çeki tahsil etmek amacıyla bankaya gittiği gün kimliğinin tespit edilerek yakalanması biçiminde gerçekleşen olayda; kaybolmuş veya hata sonucu ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun hukuki konusunu oluşturan eşyanın kaybedilmiş olmasından söz edebilmek için malın sahibinin eşyanın nerede olduğunu bilmemesi ve eşyanın egemenlik alanından çıkması, dolayısıyla ona sahip olma olanağının kalmamış olmasının arandığının, somut olayda mağdur tarafından suça konu cüzdanının, bıraktığı lavaboda olduğunun bilindiği ve lavabodan ayrıldıktan kısa süre sonra unuttuğu cüzdanını almak için döndüğünde cüzdanının yerinde olmadığını fark ettiği, diğer yandan sanığın da elde ettiği cüzdanın, içinde bulunan kimlik ve ehliyet sayesinde mağdura ait olduğunu bildiği anlaşılmalı; sanığın eyleminin muhafaza altına alınan eşya hakkında hırsızlık suçunu oluşturduğu gözetilmelidir' şeklinde karar vererek eşyanın kaybedilmiş olup olmama kriterine de açıklık getirmektedir²⁵. Şu halde fail, mağdur tarafından unutulmuş eşya üzerinde tasarrufta bulunduğu anda, mağdurun eşya üzerinde zilyetliği kaybolmadığından TCK 160. maddeyi ihlal etmiş olmayacak, diğer hal ve koşulları bulunduğu takdirde, örneğin hırsızlık ya da güveni kötüye kullanma suçlarını işlemiş olacaktır.

²⁴ Yar. 11. CD., E. 2005/9725, K. 2006/9275, T. 20.11.2006; Yar. 11. CD., E. 2005/5201, K. 2006/7786, T. 4.6.2006; **Bakıcı**, 857.

²⁵ Yar. 2. CD., E. 2013/16167, K. 2014/4878, T. 24.2.2014 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

b. Hataen ele geçirilen eşya üzerinde, iade etmeksizin veya yetkili mercileri durumdan haberdar etmeksizin malik gibi tasarrufta bulunmak

Malın hata sonucunda ele geçirilen eşya olması ise eşyanın kazaen ya da tesadüfen mağdurun zilyetliğinden çıkıp failin zilyetliğine girmesidir. Suçun bu halinin oluşabilmesi için failin, eşyayı alma hususunda herhangi bir fiilde bulunmayarak, mağdurun hatası sonucu ele geçirmiş olması şarttır²⁶. Burada, hatayı genellikle eşyanın maliki yapmaktadır. Mağdur hatasına binaen zilyetliğindeki eşyayı kaybetmektedir ya da eşyanın verilmesinde hataen rızası oluşmaktadır. Örneğin, bir kimsenin sözleşme yaparken de hataya düşmesi muhtemeldir²⁷. Özellikle sözleşmenin konusunda ya da edimin miktarında düşülen hata sonucu mağdur, sözleşmenin edim konusu eşyanın zilyetliğini iradesi dışında faile devredebilir.

Fail ise eşyayı tesadüf ya da kaza sonucu ele geçirmektedir ancak sahibine iade etme yükümlülüğünü yerine getirmemektedir²⁸. Örneğin, banka görevlisinin hata sonucu sanığın ibraz ettiği çekte yazılı miktardan fazla ödemesi ve sanığın da bilerek alıp temellük etmesi halinde suç oluşur²⁹. Başka bir örnekte, mağdur tarafından gerçekleştirilen havalenin soyadı benzerliğinden dolayı banka görevlisi tarafından hata sonucu faile ödenmesinden sonra failin bunu fark edip havale bedeli istenmesine rağmen iade etmemesi hata sonucu ele geçirilmiş eşyada tasarruf suçunu oluşturacaktır³⁰. Fail, hataen eline geçen eşyanın kime ait olduğunu biliyor ve buna rağmen geri vermiyorsa hırsızlık suçu gündeme gelecektir³¹.

²⁶ Yargıtay hata sonucu ele geçirmeyi bir kararında şu şekilde ifade etmiştir: 'Karayolları Bölge Müdürlüğüne kamulaştırılarak, buna dair karar ve belgelerin sanıklara tebliğ edilmesine rağmen, kamulaştırma bedelinin söz konusu taşınmazın malikinin değiştiğinin Karayolları Bölge müdürlüğüne bilinmemesinden dolayı Ziraat Bankası şubesine sanıkların sahibi buldukları şirket adına yatırılan paranın çekilmesi şeklinde oluşan eylemlerinin; mevcut hatadan faydalanmaya yönelik olma, sübut bulan eylemlerinin TCK.nun 511.maddesinde öngörülen suçu oluşturduğu gözetilmelidir.' Yar. 11. CD., E. 2004/6607, K. 2005/2620, T. 16.5.2005 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

²⁷ Sözleşme irade açıklamasında sakatlık halleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Nomer**, 65 vd.

²⁸ **Özbek - Doğan - Bacaksız - Tepe**, 721.

²⁹ Yar. 6. CD., 9405/9213, T. 7.10.1996 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

³⁰ Yar. 11. CD., 8859/978, T. 21.2.2007; **Bakıcı**, 858.

³¹ Aynı yönde bkz. **Bakıcı**, 843. Ayrıca Yargıtay bu hususu kararlarında şu şekilde belirt-

Örneğin, komşu bahçeden kendi bahçesine uçan ve kendi çamaşırları ile karışan çamaşırların, sahibinin bilinmesi durumunda, sahibine verilmemesi halinde hırsızlık suçu oluşacaktır. Sahibinin zilyetliği devam etmekle birlikte, sahibinin kim olduğu da bilinmektedir³². Öteden beri tanıdığı müştekinin kendi dükkânında unuttuğu altınları failin başkasına satmak amacıyla alıp götürmesi de hırsızlık suçunu oluşturacaktır³³. Failin yol üstündeki halı sahanın yanından geçerken çimenlerin üstünde gördüğü telefonu aldığı olayda Yargıtay, ‘.oluşa ve dosya kapsamına göre, failin mağdurun cep telefonunu halı sahada top oynarken kale direğinin dibine bıraktığı çantasının içinden aldığı, kaldı ki savunmada belirtildiği gibi çimenlerin üzerinde iken alınmış olması halinde dahi kaybolmuş eşyadan söz edilemeyeceğinin anlaşılması karşısında; eylemin TCK 160. madde değil TCK 141’de düzenlenen hırsızlık suçunu oluşturduğuna’ hükmetmiştir³⁴. Ancak cep telefonu bayinin, sattığı telefonun kutusunu vermek yerine içinde telefon olan başka bir kutuyu vermekten ibaret olan olayda, failin bunu fark etmesine rağmen kutuyu iade etmeyerek arkadaşına satmasında Yargıtay, kanımızca yanlış olarak, TCK’nın 160. maddesinin uygulanacağı yönünde hüküm vermiştir³⁵.

mektedir: ‘ bulunan eşyadan malın sahibinin belirlenmesi imkanı olması halinde TCK’nun 160. maddesinde düzenlenen kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçunun oluşmayacağı gözetilmeden... ’ Yar. 11. CD., E. 2015/9763, K. 2015/32389, T. 30.12.2015 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

³² Dönmezer, 530.

³³ Yar. 6. CD., E. 1989/5410, K. 1989/6618, T. 4.7.1989 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

³⁴ Yar. 2. CD., E. 2017/4161, K. 2017/11459, T. 8.11.2017. Aynı yönde bir başka kararı ise şu şekilde özetlenebilir: ‘Mahalle muhtarı tanığın, akşam müştekinin kendisine gelerek atını saniğın ahırına girerken gördüğü yolundaki beyanı ile müşteki ile aynı mahallede oturan saniğın, atın müştekiye ait olduğunu bilebilecek durumda olması gerektiği, atın ahıra sokulduğu tarih ile kolluk tarafından yapılan aramada atın ele geçirildiği geçen zaman diliminde saniğın atın sahibini arama çabası içinde olmadığı, bu halde saniğın kastının hırsızlık amacına yönelik olduğunun anlaşılması karşısında, saniğın eylemine uyan S237 Sayılı TCK nın 142/2-g maddesine mümas açık yerde bulunan büyükbaş hayvanın çalınması suçundan mahkumiyetine yerine delillerin takdirinde yanılıya düşülerek yazılı olduğu şekilde aynı Kanununun 160. maddesinde düzenlenen kaybolmuş veya hata sonucunda ele geçmiş eşya üzerinde tasarruf suçundan mahkumiyetine dair yazılı şekilde karar verilmesi bozma nedenidir.’ Yar. 13. CD., E. 2013/36581, K. 2014/26485, T. 23.9.2014 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

³⁵ Yar. 11. CD., 206/6514, T. 11.7.2006; Bakıcı, 855.

Fail hata sonucu ele geçirilen eşya üzerinde tasarruf suçu bakımından eşyayı ele geçirmek için herhangi bir hile yapmamakta, ancak ele geçen eşyayı iade etmemektedir. Zira malı mağdurun hataen elden çıkarması hususunda hileli hareketler sergilemesi halinde dolandırıcılık suçu oluşur. Bu durumda mağdurun hataya düşmesinde failin icrai hareketleri bulunmaktadır. Örneğin, Yargıtay, Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'nden yetim aylığı aldığı çalıştığı kurum tarafından yazı ile bildirildiği halde Emekli Sandığı'nın ihmali sonucu hesabına yatırılan parayı almaya devam eden fail hakkında, parayı almaya devam etmek biçimindeki eylemi hileli hareket bulunmadığından dolandırıcılık değil, fakat TCK'nın 160. maddesinin oluşacağına hükmetmiştir³⁶.

5. Netice

Netice, iade edilmeksizin veya yetkili mercilere bildirilmeksizin eşya üzerinde malikmiş gibi tasarrufta bulunmaktır. Malikin mal üzerinde hangi tasarrufları gerçekleştirilebileceği medeni hukuka göre belirlenecektir. Mülkiyet hakkının kullanılmasına ilişkin Anayasa'dan ve Medeni Kanun'un 2.maddesinden kaynaklanan kısıtlamalar haricinde, malik Medeni Kanun m. 683'deki haklarını kullanabilecektir. Medeni Kanun 683. maddeye göre; mülkiyet, malikine aktif ve koruyucu yetki sağlamaktadır. Aktif yetki, bir şeye malik olan kimsenin, hukuk düzeni sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahip olmasıdır. Mülkiyetin olumlu içeriği de denilen bu durum, malın fiilen kullanılması, maldan yararlanılması, ürünlerin toplanması, malda değişiklik yapılması, malın tahrip ve taşıyıcı edilmemesi gibi fiili tasarrufları içine aldığı gibi, malın başkasına devredilmesi, satılması, üzerinde hak kurulması gibi hukuki tasarrufları da kapsamaktadır³⁷. Doktrinde, suçun medeni hukuktan kaynaklanan bildirim yükümlülüklerini yerine

³⁶ Yar. 11. CD., 800/2239, T. 29.3.2007; **Bakıcı**, 860. Yargıtay, bir başka olayda da benzer şekilde karar vermiştir: 'Sanığın bankamatige bir zarf içinde para yatırmış gibi yapıp boş zarf koyup işlem yapması, görevlilerin zarfı kontrol ederken yanlışlıkla onay tuşuna basması sonucunda hesabına para yatan sanığın bu parayı çekmesi eyleminde; bilişim ve hileli hareketlerin aldatıcı özelliği bulunmadığından dolandırıcılık suçu değil, hata sonucu ele geçen eşyanın tasarrufu suçunu oluşturacağı gözetilmelidir. Yar. 11. CD., E. 2007/3773, K.2009/12167, T. 16.10.2009 www.kazanci.com.tr (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

³⁷ **Oğuzman - Seliçi - Oktay Özdemir**, 279.

getirmeme ihmali hareketi ile başlayıp malik gibi tasarrufta bulunma şeklinde icrai bir hareketle devam ettiğini belirten görüşlerin³⁸ yanı sıra devam hareketin mutlaka icrai hareket şeklinde değil ihmali hareket ile de gerçekleştirilebileceği yönünde görüşler de bulunmaktadır. Zira eşyanın muhafazası, saklanması, bulundurulması gibi hareketler de malikmiş gibi tasarrufta bulunmayı kapsamaktadır³⁹.

6. Teşebbüs

Suç, kaybolmuş ya da hataen ele geçirilmiş eşya üzerinde sahibine veya yetkililere haber vermeyip malikmiş gibi tasarrufta bulunulması ile tamamlanır. Malı ele geçirenin, medeni hukuktan doğan ve sahibinin bilinmesi halinde iade, bilinmemesi halinde bildirim yükümlülüğünü makul bir süre içerisinde yerine getirmemesi ile icrai nitelikli hareketlerle tasarrufta bulunma neticesinde suçun tamamlanması durumlarında suça teşebbüs mümkündür. Makul süre dolmadan teşebbüsten söz edilemez⁴⁰. Ancak suçun ihmali hareketle devam etmesi halinde; örneğin saklama, bulundurmaya devam etme gibi, suç ihmali hareketle birlikte tamamlanmıştır ve bu durumda suç teşebbüse elverişli değildir⁴¹.

B. MANEVİ UNSUR

Suçun manevi unsuru kasttır. Fail, eşyanın kaybedilmiş veya hata sonucu ele geçirilmiş olduğunu bilmeli, bilerek ve isteyerek mal üzerinde tasarrufta bulunmalıdır. Bir başka ifadeyle fail, mal edindiği şeyin kaybedilmiş mallardan olduğunu bilmelidir⁴².

Malın gerçekte kaybolmamasına rağmen, failin mal üzerinde tasarrufta bulunması ya da malın kendi malı olduğu yönünde hatasının olması halinde suçun maddi unsurlarında hata vardır. Tersine olarak, kaybolmuş malın aslında kaybolmadığını düşünerek, başkasına ait olduğu zannıyla ele geçirilmesi halinde, her ne kadar failin gerçekte hırsızlık suçunu iş-

³⁸ Centel - Zafer - Çakmut, 577.

³⁹ Özbek - Doğan - Bacaksız - Tepe, 724.

⁴⁰ Centel - Zafer - Çakmut, 579.

⁴¹ Özbek - Doğan - Bacaksız - Tepe, 725.

⁴² Yar. CGK., 132/151, T. 10.06.1997; Bakıcı, 842.

leme yönünde kastı bulunmaktaysa da içinde bulunduğu durumdan yararlanacaktır. Failin malın terk edilmiş ya da sahipsiz olduğu hususunda yanlışlığa düşmesi halinde de TCK 30/3. maddesindeki hata hükümleri uygulanacaktır.

C. HUKUKA AYKIRILIK UNSURLARI

Medeni Kanun'un 769. maddesinde yer alan yükümlülükleri yerine getiren kişiler buldukları malın beş yıllık zamanaşımı sonucunda maliki haline gelirler. Medeni Kanun 989 vd. maddeler uyarınca çalınmış, kaybedilmiş, irade dışında elden çıkmış malı edinen iyi niyetli zilyetlere karşı taşınır davası beş yıllık hak düşürücü süreye bağlı iken, kötü niyetli zilyede karşı böyle bir süre söz konusu değildir. Aksi takdirde kötü niyetli zilyet malın maliki olamayacağından suç işlenmiş sayılacaktır. İlgilinin rızası veya sahip olunan hakkın icrası da usulsüz tasarrufa ilişkin fiili hukuka uygun hale getirir⁴³.

D. SUÇU VE CEZAYI ETKİLEYEN NEDENLER

Türk Ceza Kanunu, "Malvarlığına Karşı Suçlar" bölümünün nihayetinde ortak hüküm getirerek, şahsi cezasızlık nedenleri ile cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebepler arasında TCK 160. maddeyi de kapsayacak şekilde düzenleme yapmıştır. TCK m. 167'ye göre, kaybolmuş veya hataen ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf suçunun; haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin; üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın; aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

TCK m. 167/2'de ise cezayı hafifleten şahsi neden belirtilmiştir. Suçun, haklarında ayrılık kararı verilmiş olan eşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamayan kardeşlerden birinin, aynı konutta beraber yaşamakta olan amca, dayı, hala, teyze, yeğen veya ikinci derecede kayın hısımlarının zararına olarak işlenmesi halinde; ilgili akraba hakkında şikayet üzerine verilecek ceza, yarısı oranında indirilecektir.

⁴³ Özbek - Doğan - Bacaksız - Tepe, 725.

III. SUÇLARIN BİRLEŞMESİ VE İŞTİRAK

Kaybolmuş veya hataen ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf suçu suçların birleşmesi bakımından herhangi bir özellik arz etmemektedir. Bulunan, hataen ele geçirilen eşyanın tüketilmesi, kullanılması, bozulması, yok edilmesi malik gibi tasarrufta bulunma çeşitlerindedir. Dolayısıyla fail ayrıca bu tasarruflar için örneğin, eşyanın bozulup kırılmasından dolayı mala zarar verme suçundan cezalandırılmayacaktır⁴⁴.

IV. YAPTIRIM VE YARGILAMA

Türk Ceza Kanunu, kaybolmuş veya hata sonucu ele geçirilmiş eşya üzerinde tasarruf suçu bakımından seçimlik ceza öngörmüştür. Fail, mağdurun şikâyeti üzerine, suçu işlediğinin sabit olması halinde bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Kaybolmuş eşya üzerinde tasarruf suçu şikâyete tabi suçlardandır ve bu nedenle Ceza Muhakemesi Kanunu bakımından bir takım sonuçları bulunmaktadır. Bunlardan ilki, suçun uzlaşmaya tabi suçlardan olmasıdır. CMK 253. madde, soruşturması ve kovuşturulması şikâyete bağlı suçların uzlaşma kapsamında olduğunu düzenlemektedir. Kamu davası açıldıktan sonra kovuşturma konusu suçun uzlaştırma kapsamında olduğunun anlaşılması halinde uzlaştırma işlemleri gerçekleştirilecektir. Yargılama esnasında, örneğin, dolandırıcılık ya da hırsızlık suçundan açılan bir davada, kovuşturmanın ileriki safhalarında suçun TCK m. 160 kapsamında işlendiği ortaya çıkarsa, mahkeme tarafından kovuşturma dosyası uzlaştırma işlemlerinin gerçekleştirilmesi için uzlaştırma bürosuna gönderilir. (CMK m. 254)

Somut olayda TCK 167. maddede yer alan şahsi cezasızlık sebeplerinin olması halinde Cumhuriyet Savcısı kovuşturmaya yer olmadığına karar verebilir. (CMK m. 171).

⁴⁴ Aynı yönde bkz. Centel - Zafer - Çakmut, 579.

HİLELİ İFLAS SUÇU

KAYNAKÇA:

Alacakaptan Uğur, "Hileli İflas Suçunun İşlenme Zamanı ve Anılan Suçta Dava Zama-
naşımının Başlangıcı", Prof. Dr. İrfan Baştuğ Armağanı, Seçkin, Ankara, 2001. **Albay-
rak** Hakan, İflasın Kaldırılması, Yetkin, Ankara, 2007. **Antolisei** Francesco, Manuale
di Diritto Penale-Leggi Complementari, c: 2, 12. Baskı, Milano, Giuffre, 2008. **Arkan**
Sabih, Ticari İşletme Hukuku, 8. Baskı, BTHAE Yayınları, Ankara, 2005. **Artuç** Musta-
fa, Malvarlığına Karşı Suçlar, Kartal, Ankara, 2007. **Artuk**, M. Emin -**Gökçen** Ahmet -
Yenidünya Caner, Uygulamalı Ceza Hukuku, Genel Hükümler - Özel Hükümler, 1.
Baskı, Ankara, Seçkin, 1999. **Artuk**, M. Emin - **Gökçen** Ahmet -**Yenidünya** Caner, TCK
Şerhi, Özel Hükümler Madde 132-234, c: 4, 1. Baskı, Ankara, Turhan, 2009. **Artuk**,
M. Emin - **Gökçen** Ahmet - **Yenidünya** Caner, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 8. Baskı,
Ankara, Adalet, 2014. **Battal** Ahmet, Bankacılık Kanunu Şerhi (5411 Sayılı Kanun ve
Açıklaması), Ankara, Seçkin, 2005. **Bayraktar** Köksal, Suç İşlemeye Tahrik Cürmü,
İÜHF Yayını, İstanbul, 1977. **Belgesay** M. Reşit, İcra ve İflas Hukuku Şerhi, Sucuoğlu
Matbaası, İstanbul, 1948. **Bekâr** Elif, Objektif Cezalandırılabilirlik Koşulları ve Bu Ko-
şullar Bağlamında Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Suçlar, İstanbul Ceza Hukuku ve
Kriminoloji Arşivi, On İki Levha, İstanbul, 2017. **Centel** Nur - **Zafer** Hamide - **Çakmut**
Özlem, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar, c: I, 4. Baskı, Beta, İstanbul, 2017. **Conti** Luigi,
Diritto Penale Commerciale II, I Reati Fallimentari, Torino, 1991. **Corucci** Enrico, La
bancarotta e i reati fallimentari, Milano, Giuffre 2013. **Daragenli** Vesile Sonay, Tehli-
ke Suçları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1998. **Demirbaş** Timur, Ceza
Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Ankara, Seçkin, 2017. **Dönmezer** Sulhi, Kişilere
ve Mala Karşı Cürümler, 16. Baskı, Beta, İstanbul, 2001. **Dönmezer** Sulhi - **Erman**
Sahir, Nazari Ve Tatbiki Ceza Hukuku, c: II, 12. Baskı, Beta, İstanbul, 1999. **Erem** Fa-
ruk, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, c: III, 3. Baskı, Seçkin, Ankara, 1985. **Erem**
Faruk, Türk Ceza Kanunu Şerhi, c: III, Ankara, 1993. **Erem** Faruk - **Toroslu** Nevzat,
Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, 5. Baskı, Savaş, Ankara, 1987. **Erman**, 1992. **Er-
man** Sahir, Ticari Ceza Hukuku, Genel Kısım, İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film
Merkezi, İstanbul, 1992. **Erman** Sahir, Ticari Ceza Hukuku VII, Şirketler Ceza Hukuku,
İstanbul Üniversitesi Basımevi ve Film Merkezi, İstanbul, 1993. **Erman** Sahir - **Özek**
Çetin, Ceza Hukuku Özel Bölüm (Kamu İdaresine Karşı İşlenen Suçlar), İstanbul,
1992. **Ersoy** Uğur, Hileli ve Taksirli İflas Suçları, Ceza Hukuku Dergisi, Y: 12, S: 33,
Nisan 2017, Seçkin, Ankara. **Evik** A. Hakan, Sermaye Piyasası Araçlarının Değerini
Etkileyebilecek Aldatıcı Hareketler Yapma (Manipülasyon) Suçları, Seçkin, Ankara,
2004. **Evik** A. Hakan, "Hileli İflas Suçunda, "Suçun İşlendiği Tarihin Tespitine" İlişkin
Bir Yargıtay Kararının Değerlendirilmesi", Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, Marmara
Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, c: 19, sayı: 2, Beta, İstan-